

Uzasadnienie
do projektu uchwały w sprawie uzgodnienia prac budowlanych w strefie ochronnej pomnika przyrody płatanu klonolistnego rosnącego na Bastionie Sakwowym we Wrocławiu

Pomnik przyrody – płatan klonolistny (*Platanus acerifolia*) został ustanowiony w drodze uchwały Rady Miejskiej Wrocławia Nr XXXIX/1198/01 z dnia 28 września 2001 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody płatanu klonolistnego (*Platanus acerifolia*) rosnącego na Wzgórzu Partyzantów we Wrocławiu. Na podstawie § 2 przedmiotowej uchwały, w stosunku do ustanowionego pomnika przyrody zabrania się:

- 1) wycinania, niszczenia i uszkodzania drzewa,
- 2) umieszczania na drzewie tablic oraz innych znaków lub przedmiotów nie związanych z ochroną przyrody,
- 3) zmiany stosunków wodnych mogących mieć wpływ na stan drzewa,
- 4) w promieniu nie mniejszym niż 15 m licząc od pnia drzewa i w zasięgu rzutu korony drzewa:
 - a) wznoszenia, budowy lub rozbudowy jakichkolwiek obiektów budowlanych, urządzeń lub instalacji, a także prowadzenia prac ziemnych,
 - b) uszkodzania i niszczenia gleby,
 - c) wysypywania, zakopywania i wylwania odpadów lub innych zanieczyszczeń,
 - d) zaśmiecania terenu.

Zakazy te, zgodnie z treścią art. 45 ust. 2 pkt 2) ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478) nie dotyczą m.in. realizacji inwestycji celu publicznego, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody, a więc Radą Miejską Wrocławia. Uzgodnienie to ma postać uchwały.

Na sesji w dniu 17 października 2024 r. Rada Miejska Wrocławia podjęła uchwałę Nr IX/164/24 w sprawie zmiany nazwy obiektu na terenie Wrocławia. Zgodnie z treścią § 1 ust. 1 zmienia się dotychczas funkcjonującą nazwę Wzgórze Partyzantów na nazwę Bastion Sakwowy.

Inwestorem planowanego zadania obejmującego remont fragmentu obszaru Promenady Staromiejskiej we Wrocławiu na odcinku pomiędzy ul. Piotra Skargi a ul. Oławską, zawierający Bastion Sakwowy (niem. Taschenbastion, będący częścią bastionowych fortyfikacji Wrocławia z XVI-XVIII w.) pn.: „Zagospodarowanie terenu Promenady Staromiejskiej przy Bastionie Sakwowym we Wrocławiu” jest Gmina Wrocław reprezentowana przez Zarząd Zieleni Miejskiej we Wrocławiu. Lokalizacja inwestycji: nieruchomość gruntowa oznaczona geodezyjnie jako działka nr 15/5, AM-34, obręb Stare Miasto.

Zadanie polega na remoncie nawierzchni ciągów pieszych i pieszo-rowerowych oraz działaniach mających na celu powstrzymanie erozji skarp historycznego Bastionu Sakwowego, dawnego Wzgórza Partyzantów, w ciągu Promenady Staromiejskiej i spełnia przesłanki „inwestycji celu publicznego” określone w art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130), zgodnie z katalogiem celów publicznych (art. 6 pkt 1) i 5) ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami), do których należy m.in. *budowa i utrzymywanie dróg publicznych oraz opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.*

W obrębie strefy ochronnej pomnika przyrody znajdują się fragmenty dwóch ciągów komunikacyjnych:

1. Ciąg komunikacyjny wzdłuż fosy (poniżej skarpy, na której rośnie płatan klonolistny, w obrębie systemu korzeniowego oraz w obrysie korony i w granicy 15 m od pnia drzewa);
2. Ciąg komunikacyjny „górny”, w kierunku Bastionu Sakwowego (na szczycie skarpy, na której rośnie płatan klonolistny, częściowo w obrysie korony i w granicy 15 m od pnia drzewa).

Inwestor dokonał analizy możliwych rozwiązań alternatywnych. Ze względu na ukształtowanie terenu i konieczność zachowania jego zabytkowego układu stwierdzono, że brak jest rozwiązań wariantowych, które pozwoliłyby na prowadzenie prac budowlanych w oddaleniu od pomnika przyrody.

Ciągi piesze, powyżej i poniżej których rośnie platan klonolistny, stanowią ważne trakty komunikacyjne wzdłuż fosi i w kierunku Bastionu Sakwowego.

Z uwagi na ich przebieg oraz zabytkowy charakter, nie jest możliwe wyłączenie z użytkowania bądź odstąpienie od renowacji. Wykonanie częściowego remontu nawierzchni jest również niewłaściwe ze względów bezpieczeństwa. Istnieje ryzyko powstania progów na styku starej i nowej nawierzchni, co powodowałoby zagrożenie upadkiem dla pieszych i rowerzystów. Dodatkowo istotne jest zachowanie zarówno spójności materiałowej przebudowywanych ciągów komunikacyjnych, jak i spójnej estetyki obiektu historycznego, a także poprawa obecnych warunków siedliskowych pomnika przyrody platana (kolizja z elementami infrastruktury drogowej). Budowa ciągu komunikacyjnego o ekologicznej nawierzchni wodoprzepuszczalnej mineralno-epoksydowej podyktowana jest względami funkcjonalnymi związanymi z budową ścieżki wzdłuż fosi oraz złagodzeniem jej pochylenia podłużnego do nieprzekraczalnej wartości maks. 6%.

Ze względu na brak rozwiązań alternatywnych, Inwestor podjął szereg działań, mających na celu zminimalizowanie ewentualnego negatywnego oddziaływania robót budowlanych na stan zdrowotny pomnika przyrody:

1. Prace będą realizowane pod nadzorem dendrologicznym.
2. Strefa w rzucie korony pomnika przyrody + 2m zostanie przed rozpoczęciem prac zabezpieczona za pomocą ogrodzenia z taśm mocowanych do szpilek a pień przy użyciu maty trzcinowej. Dodatkowo fragment korony pomnika przyrody, znajdujący się nad ciągiem pieszym „górnym” zostanie przed rozpoczęciem prac zabezpieczony przed uszkodzeniem, za pomocą stosownego wygradzenia, w sposób wskazany przez inspektora nadzoru dendrologicznego.
3. W obszarze ciągu pieszego wzdłuż fosi, planuje się zastosowanie nawierzchni wodoprzepuszczalnej mineralno-epoksydowej na istniejącej podbudowie, bez dodatkowych prac ziemnych i stosowania obrzeża od strony pomnika przyrody. Wybrana nawierzchnia:
 - nie ogranicza dopływu wody i powietrza do korzeni drzew,
 - redukuje zjawisko odparowywania wód opadowych,
 - jest łatwa w wykonaniu, utrzymaniu czystości oraz konserwacji.
4. Odstąpiono od wykonania nasypów ziemnych zagęszczonych z podbudową w koronie nasypu oraz realizacji ogrodzenia fosi w strefie ochronnej pomnika przyrody.
5. Demontaż istniejącej nawierzchni ciągów pieszo – rowerowego oraz płyt betonowych ścieżki zboczowej zostanie wykonany z zachowaniem szczególnej ostrożności, za pomocą ręcznych narzędzi oraz sprężonego powietrza w technologii Air Spade.
6. Istniejący kabel zasilający oświetlenie oraz fundament latarni pozostanie bez zmian.

W przypadku przebudowy ciągu pieszego „górnego” wykonanie podbudowy tłuczniowej na głębokość 0,2 m oraz obrzeży z kostki granitowej na ławie betonowej z oporem nie stanowi zagrożenia dla systemu korzeniowego drzewa (ścieżka jest zlokalizowana ok. 6,3 m powyżej pomnika przyrody).

Załącznik nr 1 do uchwały określa szczegółowe warunki prowadzenia prac budowlanych w ramach planowanej inwestycji celu publicznego pod nazwą: „Zagospodarowanie terenu Promenady Staromiejskiej przy Bastionie Sakwowym we Wrocławiu”, w strefie ochronnej pomnika przyrody platana klonolistnego, ustanowionego w drodze Uchwały nr XXXIX/1198/01 Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 28 września 2001 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody platana klonolistnego (*Platanus acerifolia*) rosnącego na Wzgórzu Partyzantów we Wrocławiu.

Nałożone warunki realizacji inwestycji, wynikają z konieczności zminimalizowania możliwości uszkodzenia pomnika przyrody, które mogłyby mieć negatywny wpływ na żywotność drzewa.

Pomimo zastosowania ww. rozwiązań technicznych, planowane prace naruszają zakaz wyszczególniony w § 2 pkt 4) lit a) ww. uchwały (w promieniu nie mniejszym niż 15 m licząc od pnia drzewa i w zasięgu rzutu korony drzewa (...) prowadzenia prac ziemnych), ponadto podczas prowadzonych prac może dojść do zniszczenia pojedynczych korzeni platana. Każde naruszenie systemu korzeniowego drzewa podlegającego ochronie prawnej nosi znamiona uszkodzania obiektu i stanowi naruszenie obowiązującego zakazu (§ 2 pkt 1)).

Mając powyższe na uwadze, niezbędnym jest podjęcie przedmiotowej uchwały.
Przedmiotowy projekt uchwały nie zawiera danych prawnie chronionych.